

Glas vol geheimen

Jaap de Wit beschrijft eeuw melkonderzoek in degelijk boekwerk

Het eeuwfeest van het Genootschap ter Bevordering van Melkkunde werd in stijl gevierd in het Arnhemse Openluchtmuseum. De leden van nu bekeken nog even de herbouwde eerste zuivelfabriek Freia (vroeger in Veenwouden) en zagen de geschiedenis aan zich voorbijtrekken.

Rond de (vorige) eeuwwisseling was er nog weinig bekend over de voedingswaarde van de melk. En dus, zo leren we uit het jubileumboek, was het een goede gedachte van de directeur van de Rotterdamse keuringsdienst voor voedingsmiddelen, Anske Lam, het initiatief te nemen tot het Genootschap ter Bevordering van Melkkunde. Tijdens het recente eeuwfeest werd het gelijknamige boek van de zuiveldeskundige Jaap de Wit gepresenteerd in Arnhem.

Met de hygiëne tijdens de winning en de distributie van de melk (vooral in de grote steden) nam men het in die dagen niet zo nauw. Dus verzamelde voorzitter Lam deskundigen van diverse pluimage rond zich in het eerste bestuur, dat in 1908 aantrad. Daarin namen de volgende zwaargewichten plaats: Jan Poels, de legendarische eerste directeur van Rijks seruminrichting in Rotterdam, Lambertus Schey, de zuivelconsulent in Hoorn, Henri Kroon, hoogleraar aan de Veeartsenijsschool in Utrecht en Cornelia de Lange, kinderarts in Amsterdam. Al na enkele jaren werd de laatste in het bestuur vervangen door Broer Plantenga, haar collega uit Den Haag. Hij zou een zeer belangrijke rol spelen in de eerste periode van het genootschap, dat aanvankelijk enige elitaire trekjes niet kon worden ontzegd. Daarvoor kon Plantenga, die van 1910 tot 1930 bestuurslid en dertien jaar voorzitter was, niet verantwoordelijk worden gesteld. Hij stond als kinderarts juist dicht bij de praktijk van alledag, hij was een van de drijvende krachten achter de oprichting van modelboerderijen – als De Vaan in Hilligersberg, Berkendael in Loosduinen en Huis ter Aa in Doorwerth, waaraan Veeteelt in 2007 op diverse plaatsen aandacht besteedde.

Plantenga hoort ongetwijfeld tot het se-

lecte clubje van ereleden, maar hij leefde kennelijk te vroeg. Beter verging het recente bestuurders en beheerders van het tijdschrift van het genootschap. Ook auteur Jaap de Wit werd tijdens de jubileumbijeenkomst als zodanig verwelkomd door de huidige voorzitter Willem Postma, die zichzelf weer namens zijn zuivelclub mocht verheugen in de koninklijke erepenning.

Melkkunde in perspectief

In het boek behandelt De Wit niet alleen (in vier min of meer afgebakende perioden van een kwarteeuw elk) de specifieke aandachtspunten, ook heeft hij alle inleidingen genoemd die in al die jaren zijn gehouden tijdens de voor- en najaarsbijeenkomsten. Daaruit blijkt dat de band met de Wageningse 'veefokkers' beperkt is gebleken. Een uitzondering vormde de eiwitdag in 1967, waarin de tien jaar eerder gepromoveerde Rommert Politiek de zuivelaars moest overtuigen van de noodzaak om melk ook naar eiwitgehalte uit te betalen wilde men foktechnisch vooruitgang boeken. De voormalige Gelderse zuivelconsulent Auke Hylkema had enkele jaren daarvoor nog aangegeven de uitbetaling naar eiwitgehalte als een 'vergissing' te zien. Zoals bekend: langzaam maar zeker kreeg Politiek ook hier zijn gelijk.

De vele fusies in de zuivelwereld, de melkquoting en de toetreding van het onderzoeksbureau NIZO in Ede, ze lieten het genootschap niet onberoerd. Zeer terecht besteedt De Wit in zijn boek royaal aandacht aan de omgeving van de turbulente zuivelwereld.

En natuurlijk bleek men op de melk nooit uitgestudeerd. Zo liet Wageningse hoogleraar Toon van Hooijdonk tijdens het eeuwfeest zijn licht schijnen over de dif-

ferentiatie van boerderijmelk, waarbij hij uiteraard aandacht besteedde aan de kwaliteit van het melkeiwit.

Ook na een eeuw bleek de beroemde uitspraak van Van Hooijdonks voorganger Eliza Vos (alweer dertig jaar geleden) nog altijd actueel: 'Drink je melk, dan consumeer je een glas vol geheimen.'

Reimer Strikwerda

J. N. de Wit: *Genootschap ter Bevordering van Melkkunde 1908-2008*.

ISBN: 978-90-6455-570-1, 168 pagina's.

Uitgegeven door het Genootschap ter Bevordering van Melkkunde. Secretariaat: postbus 20, 6710 BA te Ede, tel. (0031) (0)318-659511.

De auteur: dr. ir. Jaap de Wit

De Noord-Hollandse boerenzoon Jaap de Wit studeerde zuivelwetenschappen in Wageningen en promoveerde in 1975. Hij deed

bij het NIZO onderzoek naar de eigenschappen en toepassing van eiwitten in de melkwei. Daarna werd De Wit hoofd onderzoek en analyse bij DMV-International te Veghel. Sinds zijn pensioen houdt hij zich bezig met de historie van de zuivel. Ook schreef hij een boek over de Noord-Hollandse stolpboerderij.

